

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

CEGRÜNDET 1874 (New Yorske Listy) • MONTAG, den 3. DEZEMBER 1973 • POSTFACH, 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 48 • PREIS S. FR. 1.00

Nedobrovolní kajícíci

V sovětských koncentračních táborech a na psychiatrických klinikách užívají "odborníci" všemožného násilí, fyzického i psychického, aby zlomili vůli vězňů a donutili je uznat svoje "omyly", kterýchžto uznání by pak sovětská propaganda mohla využívat. Kdyby ovšem svět nevěděl, že přiznání "omylů" bylo vynuceno.

Většinou dosahuje ten nátlak malého nebo žádného účinku: dissidenti neodvolají své názory a trpí. Mnozí dokonce i za mřížemi pokračují ve svém boji za demokracii v Sovětském svazu. Generál Grigorenko, například, nebo pobaltský radiotelegrafista Sīmas Kučirka, který se pokusil o ústí v USA a byl nesvědomytými pohraničními byrokraty odmítnut a vrácen na sovětskou loď, z které seskočil. Byl ihned zbit svými "kolegy" do bezvědomí a doma odsouzen k mnohaletému koncentráku.

Jsou ovšem nešťastníci — kteří, nemajíc přemíru duševních ani tělesných sil — nakonec nátlaku svých vězňů podlehnu. Příjmu podmínky, které jim vězňové nabízejí, aby měli konečně pokoj, — alespoň trochu klidu a úlevy.

Z poslední doby je takovým smutným případem kritik — tedy bývalý kritik sovětské zvěle, Pjotr Jakir, který ostatně prožil přes polovinu svého života v koncentračních táborech. Jakir se rád podíval sklenicí na dno, čehož sovětská "odborníci" využili neobyčejně účinně. Al-

koholem podlomili veškerou Jakirovu vůli. Přiznal svoje "bludy", odvolal je, a dostal menší trest. Nebude muset ztrávit v sibiřském koncentráku další dlouhá léta. Svoje "omyly" a "chyby" odvolal také ukrajinský nacionalista Ivan Dziuba, který byl letos v březnu odsouzen na pět let koncentráku a dalších pět vyhnanství na Sibiři. Dziuba čekal na soud celých 14 měsíců, což je zcela proti právním předpisům v SSSR. Ve vazbě dostal tuberkulózu. S podloměným zdravím byl nedávno "omilostněn" — ovšem za cenu "absolutního odvolání svých minulých omylů."

Dziuba je autorem knihy "Internacionalismus nebo rusifikace?", která rozebírá sovětskou strategii proti národnostem v SSSR. Přes zákonné záruky kulturní svobody a vládní podpory jednotlivých národnostních skupin, sovětská vláda vnucuje ruštinu a ruskou kulturu a činí je nadřazenými nad všechny ostatní národnosti jazyky a kultury v SSSR. Mimoto přiděluje neruské zaměstnance do oblastí, kde časem musí ztratit svou národní totožnost. Rusy posílá do neruských republik na nejpřednější místa. Mají tam mnohé výhody a tvoří zcela nepokryté nadřazenou společenskou vrstvu.

Dziubovo odvolání "omylů" však nemůže na těchto faktech naprosto nic změnit. To, co napsal, je pravda, která trvá.

Podle zatím nepotvrzených zpráv se prý změní i podmínky pro Andreje Amalrika, kterého teď Nejvyšší soud údajně omilostnil a s ohledem na vážnou nemoc mu změnil tříletý trest v koncentračním táboře na exil. Rozsudek nad ním vynesl letos v červenci, dva měsíce poté, co si Amalrik, autor dnes slavné knihy "Dožije se SSSR roku 1984?" odseděl tříletý trest za stejnou obžalobu. Kritika a pohoršení světové veřejnosti patrně přiměla sovětskou vládu k mírnějšímu postupu. Amalrik totiž dostal v koncentráku tuberkulózu pátého. V exilu bude alespoň moci žít se svou manželkou, proslulou kavkazskou malířkou.

Teror nebo diplomacie

SVĚT KAPITULUJE?

V minulém čísle AL jsme na první straně otiskli článek s titulkem "Teror nebo diplomacie" s otazníkem. Dnes aktuálnost jednoho problému, o kterém jsme se v uvedeném článku zmínili, ještě podtrhujeme tím, že používáme stejného titulku, jenom jsme vynechali na jeho konci otazník. Protože o tom,

Ceausescu do Washingtonu

Od čtvrtého do desátého prosince bude ve Washingtonu pobývat rumunský prezident Nicolae Ceausescu s manželkou. Je to už, — nebo, chcete-li — teprve druhá návštěva nezávislého komunistického prezidenta ve Spojených státech. Nicolae Ceausescu byl rovněž prvním představitelem státu za železnou oponou, který pozval amerického prezidenta na státní oficiální návštěvu. Ceausescu nyní přichází do Spojených států nepochybně v souvislosti s novým sovětským výbojem. Rumunsko udržuje přátelské styky s Izraelem, a — jako záruka proti sovětskému nátlaku spolupracuje s Čínskou lidovou republikou i s USA.

PODIVNÍ HLÍDAČI MÍRU

Jak známo, Poláci patří k těm, jež Organizace Spojených Národů pověřila hlídáním míru v Jižním Vietnamu. Nejen to: Poláci mají také hlídat mír na Středním Východě. V té souvislosti je jistě zajímavá zpráva, kterou přináší kanadský tisk: totiž, že leteckých bitev proti Izraeli se účastnili i polští letci, vycvičení většinou v Indočíně. Létali na sovětských strojích MIG a nejméně jeden z nich byl sestřelen. Beztak je nepochybné, že tak, jako sověti využívají polských jednotek v Jižním Vietnamu k podvrtné činnosti proti tamnímu režimu, — budou je na Středním Východě používat jako zvědy ve strategicky významných oblastech.

zda se v případě vyjednávání mezi Izraelem a Egyptem jedná o teror nebo diplomacii není již pochyb. Způsob, jakým arabský svět proti světu západnímu vystoupil je bezpříkladný politický teror a vydírání nejhruššího stylu.

Postižený Izrael je opravdu ve velkém nebezpečí a skoro opuštěn. Je ale rozhodnut, podle prohlášení své vlády hájit svoji státní existenci všemi prostředky. Nad slovy "všemi prostředky" se zarazili arabští představitelé, a žádají na svém "osvědčeném" příteli Sovětském svazu ku své obraně i atomové zbraně. Asi proto, že tuší, že Izrael sám je má k dispozici, poněvadž valná část světových vědců v atomové výro-

bě byli právě Židé. Samozřejmě ale, že i na tomto úseku se snaží Arabové obvinít a poškodit před světem Izrael z toho, že je tento rozhodnut použít i atomových zbraní.

Arabský útok je velmi dobře časovaný, přesto však je zoufalý, protože arabské státy jsou si velmi dobře vědomy toho, že to je jejich poslední příležitost k vyhrůžkám a teroru. Jakmile svět a hlavně Spojené státy — získají čas a vyřeší svůj problém nedostatku paliv vlastní výrobou, pak budou moci prodávat naftu jeden arabský stát druhému. Proto ten hrozný tlak a proto také ten spěch s vyřešením problémů mezi arabskými státy a Izraelem právě teď.

Telegraficky ze světa

Arabský summit v Alžíru "odměnil" Japonsko za jeho obrat v názoru na arabsko-izraelský konflikt: na další měsíc mu dodá naftu, dokonce s pětiprocentním zvýšením. Také některým západoevropským zemím dodají arabské státy naftu na několik týdnů. Absolutní jejich olejový bojkot nadále platí pro otevřené přátele Izraele: Holandsko a Spojené státy. Z asijských zemí stejnou výjimku z bojkotu jako má Japonsko, dostaly i Filipíny. • Ve Spojených státech se teď denně do vzduchu vznese o několik set letadel méně. V souvislosti s tím bude mít neveselé Vánoce množství zaměstnanců amerických leteckých společností. Jediná společnost United Air Lines propustila tisíc zaměstnanců, mezi nimi tři stovky pilotů. • V Řecku trvá mezi obyvatelstvem nadále nejistota, který směrem se bude ubírat politika nového režimu. Po Papadoupulosově odstranění (je v domácím vězení a mnozí soudí, že měl velké štěstí, že ho nezavraždili) je u moci opět vojenská klika. Může se ukázat mírnější anebo ještě mnohem tvrdší nežli Papadoupulosův režim. • Je mnoho nejasného v rozhovorech, který vedl v těchto dnech Leonid Brežněv v New Delhi s indickou ministerskou předsedkyní Indirou Gandhiovou. Hlučně se proklamovalo přátelství, ale podle všeho, opět se nepodařilo Brežněvovi přesvědčit indickou vládu, aby se přidala k sověty propagovanému bezpečnostnímu paktu asijských států. Příčinou je Čína: sověti usilují o ten pakt s úmyslem posílit v Ási své a zeslabit čínské pozice. A Indie se opět obává, aby členstvím v paktu si nepohnevala Pekín, s nímž zatím slušně vychází. • Už potřetí letošního roku sešel se západoněmecký kancléř Willy Brandt z francouzským prezidentem Pompidou za stejným účelem: prodiskutovat cesty západní Evropy k vlastni, to jest na Americe nezávislé bezpečnosti před eventuální sovětskou válečnou hrozbou. •

Samí proti sobě

Sověti dodali Iráku a Egyptu dalekonosné střely typu SAM-6, které však Arabům příliš neprospěly. Egypt v bojích ztratil 120 letadel, z nichž 40 bylo sestřeleno právě oněmi sovětskými střelami. Z dvanácti iráckých letounů byly střelami SAM-6 sestřeleny 4. Na rozdíl od amerických protileteckých střel sovětské nerozeznávají vlastní letouny od nepřátelských a při nedostatečné koordinaci arabských jednotek došlo k mnoha tragickým omylům.

O ČESKOSLOVENSKU

Rekonstrukce objektu na Pražském hradě

Na základě důkladné projekce a materiálové přípravy začínají úpravy Španělského sálu: oprava střechy a uvnitř úprava štukatur. Po opravách bude Španělský sál opět sloužit reprezentačním účelům. Počítá se také s úpravami tzv. Plečnickova sálu: hodnotí se teď jeho architektonická cena a možnost jeho praktického využití. V závěrečném stádiu je úprava Jiřského kláštera, který byl ve velmi špatném stavu. Bylo třeba, mimo jiné, složitou konstrukci stabilizovat jednu z věží Jiřské baziliky, která se naklání. Objekt bude dán k dispozici Národní galerii, která tu umístí své historické sbírky starého českého umění. Dále se přistupuje k úpravám Lobkovického paláce.

Nová generační řada

ve vybavení letadel se v současné době dokončuje ve vývojovém oddělení n. p. Mesit v Uherském Hradišti. Její součástí je i nová VKV stanice pro zajištění spojení letadel se zemí. Dále do ní patří radionavigační zařízení — které umožní orientaci pilota i v nepříznivém počasí. VKV komunikační zařízení váží 1,9 kg, mají citlivost 1,5 mikrovoltu, vysokofrekvenční výkon 20 W a kanálovou rozteč 25 kHz.

Souhrnné projekční řešení

tepelné elektrárny Mělník II s dosud největším energetickým blokem v Československu o výkonu 500 MW dokončili v těchto dnech pracovníci projektové organizace Energoprojekt. Projekt elektrárny jako monobloku je unikátní nejen v ČSSR, ale i v ostatních tzv. socialistických zemích.

Výměna dětí

Mezi pražskou čokoládovnou Orion a moskevským Babajevovým závodem na cukrovinky byla podepsána smlouva o spolupráci. Podle ní se mají zaměstnanci poznávat i v osobních stycích a "vychovávat děti vzájemnou výměnou."

Nový motorový olej

Nový víceúčelový motorový olej byl vyvinut ve spolupráci podniku Benzina a Kolínské rafinerie minerálních olejů Koramo. Dostal prozatím název Unicii a je špičkovým výrobkem Korama. Na trhu se má tato potřebná novinka objevit počátkem příštího roku.

První metry

svařeného potrubí pro přepravu etylénu z Bohleny v NDR do Záluží u Mostu uložili nedávno u obce Mníšek v Krušných Horách zaměstnanci pardubického Plynostavu.

Padesátiny muzea

v Chomutově oslavují v těchto dnech mimo jiné také výstavou ze svých sbírek. Muzeum je specializováno zejména na rudné hornictví — archeologii a krušnohorskou domácí výrobu.

Louky nerodí

Přes poměrně dobrou letošní úrodu obilovin kritizují odborníci stagnaci výroby na 25% čs. zemědělské půdy. Jde o louky a pastviny, kterých je v republice jeden a třetí čtvrté milionu hektarů.

Na této ploše nebylo podnes dosaženo ani průměrného předválečného hektarového výnosu.

Divadelní příloha

Kulturní týdeník ÚV KSČ Tvorba se snaží dohnat nedostatky v čs. kulturním tisku. Po měsíční literární příloze začala teď vydávat i přílohu divadelní, která má nahradit zakázané Divadelní noviny. Příloha vzniká ve spolupráci s novým Svazem dramatických umělců.

Strany pro okrasu

Ústřední tajemník Čs. strany socialistické nedávno oznámil, že pražské organizace této "strany" vysázely na jednom sídlišti víc než 3000 okrasných křovin. Na Karlovarsku zase spolupracovaly při oplocení mateřské školy. O jiné "politické" činnosti řeč nebyla.

KRIMINALITA V SSSR

Ačkoliv sovětské masové sdělovací prostředky s oblibou informují o kriminalitě na Západě, považují samy kriminalitu ve vlastní zemi za něco jako ideologickou urážku, které není třeba věnovat žádnou pozornost. Ještě nikdy nezveřejnily statistiky o trestné činnosti v SSSR.

Dne 17. března 1973 prohlásil v Pravdě sovětský ministr vnitra N. Ščelokov, že "v socialismu není kriminalita žádnou formou protestu proti stávajícím životním podmínkám, jako tomu je na Západě. Jestliže se kriminalita v socialismu projeví, pak je to výsledek morálního rozpadu osobnosti — intelektuální zostalosti nebo nízké kulturní úrovně delikventa".

Velký počet odsouzených v SSSR však vede k úsudku, že i jiné faktory než ty výše uvedené vedou k trestné činnosti v této zemi. V nedávno zveřejněné zprávě organizace Amnesty International se střízlivě odhaduje počet vězňů v sovětských pracovních táborech, vězeních a psychiatrických klinikách na 1,2 miliónu osob. Sovětské podzemní informační zdroje považují toto číslo však za velmi nízké. Podle Amnesty International je v SSSR 0,5% oby-

Uhlí na Aljašce

Kdysi dávno, za onoho času, koupily Spojené státy Americké od Ruska Aljašku za 50 miliónů dolarů. Mnoha občanům se to tehdy zdálo být zcela nesmyslný obchod. Aljašce se dlouho říká "Sewardovo šílenství". (Seward byl americký ministr, který kupně-prodejní smlouvu zprostředkoval. Lidé neviděli nic chytřejšího v tom, že se za pět set dolarů odkoupil kus zmrzlé půdy. Ted' se každoročně vydělá padesát miliónů dolarů jen za prodej lososů z Aljašky. Avšak mnohem větší výhody přinese velké naleziště oleje, které představuje těžbu asi dvanácti procent celkové spotřeby nafty v USA.

Mimoto geologové federální vlády US. objevili na Aljašce obrovské naleziště uhlí poměrně blízko pod povrchem.

Odhaduje se, že je tam skoro trilion tun uhlí, které může pokrýt současnou americkou spotřebu na 1,666 let. Není pochyby, že kdo dnes prodeje Aljašky lituje, jsou Rusové.

vatelstva ve vězení. V porovnání činí toto číslo v Anglii 0,07%, ve Francii 0,16% a v Americe 0,2%.

I když je dnes počet vězňů v SSSR nepoměrně nižší než za Stalina, má opět zvestupnou tendenci. Je 2,5-7krát větší než v rozvinutých zemích Západu. V rozporu s touto skutečností uvádějí sovětské úřady, že prý kriminalita v jejich zemi rok od roku ubývá. Od roku 1945 prý klesla o 50%. Přitom vyvstane otázka, jaká pak asi musela být před tímto rokem?

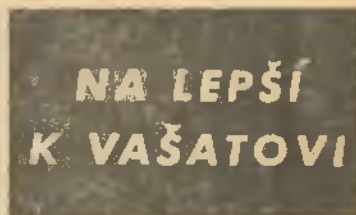
Kriminalistickému výzkumu věnují v zemi Sovětů stále více pozornosti. Hledají se např. souvislosti mezi alkoholismem a kriminalitou. Rádio Moskva prohlásilo, že prý polovina všech trestných činů a takřka všechny projevy chuliganismu byly provedeny pod vlivem alkoholu.

Nedostatky v hospodářství, jakož i špatné zásobování trhu jsou pak dalšími faktory, které navádějí k narušování zákonosti. Tyto nedostatky vedou k úplatkářství, černému trhu a spekulaci s nedostatkovým zbožím. Státní hospodářství přivedlo lidi k domněnce, že zboží (např. stavební materiál), které právě nemá zřejmě žádného majitele, mohou jednoduše zabrat pro sebe. Proto patří "rozkrádání socialistického majetku" k nejčastějším trestným deliktům. K nerespektování zákonosti přispívají i někteří ředitelé podniků, kteří ve snaze splnit podnikový plán, obcházejí platné předpisy.

Vázení čtenářů a krajané,

rok se pomalu otočil a vánoce jsou za dveřmi. Je to čas, kdy jsou si lidé srdcem blíží, čas vzpomínek a blahopřání. Příbuzní, přátelé, známí, ale i spolupracovníci, zaměstnanci a zaměstnavatelé, usedají, aby napsali a rozeslali stovky vánočních karet s přáními zdraví, klidu, úspěchu, Božího požehnání. Existuje však modernější, elegantnější a mnohem výraznější způsob jak blahopřát než jen prostřednictvím pošty. Blahopřání v novinách . . . Americké Listy připravují i letos — jako už tradičně — rozšířené vánoční a novoroční vydání. AL jsou čteny Čechoslováky, — krajanů i emigrantů, na všech kontinentech. Spojují své čtenáře, rozptýlené po celém světě, v jednu velikou rodinu . . . Proč byste svá blahopřání, ať obchodní, spolková nebo soukromá neumístili v Amerických Listech? Stránky jejich zvláštního vydání jsou vašim blahopřáním otevřeny — až, to uvádíme pro přesnost, do dne uzávěrky, jímž je středa, dvanáctého prosince 1973. Blahopřání v rozsahu 4 řádek, z nichž jeden by byl tučný, na dva sloupce, účtujeme \$ 5.00.

S krajanským pozdravem
AMERICKÉ LISTY

těžších problémů. Jeho těžkost leží především v tom, že potrestání samo o sobě nestačí".

Již po několik let se v SSSR snaží přimět občany prostřednictvím organizovaných kampaní, systematicky uskutečňovaných přednášek atd. k většímu respektování platných zákonů. Soudní rozsudky jsou přesně formulovány. Policie obdržela moderní zbraně a prostředky pro potírání kriminality, motorizované strážní a noční hlídky byly ve větších městech zesíleny. Přesto však zlepšení situace dosaženo nebylo. Kriminalita bují v této "nejpokrokovější zemi světa" bujněji než kdy dříve.

—yz—

AMERICKÉ LISTY, Československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ZA JÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU?
ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:
AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přiklašte se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatíte poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.
Jméno:
Adresa:

POCIT ŽIVOTA

Ferdinand Peroutka

Snad více než čím jiným generace se od sebe liší "pocitem života". Literární kritické tomu dávají toto jméno, když mluví o rozdílu mezi spisovateli. Jeden spisovatel píše v dobré náladě, ("radosně nesou mé paže břímě života"), druhý se vyznamenává těžkomyslností. Jednomu se zdá, že svět je "lehký jako pírko" a otevřen na všechny strany, jiný cítí život jako past. Některý chtěl by žít sto let, jiný z kouta praví, že má dost toho složitého podvodu, jímž je lidský život. Jsou různé oči, nervy a životní zkušenosti, a v dějinách literatury život buď voněl nebo zapáchal.

Také generace se od sebe odlišují podle toho, jak poznaly nebo se domnívají, že poznaly život: některá jako zajištěný a pevný tvar, jiná jako vlnu. Podle této různé zkušenosti některá generace cítila, že si musí počínat opatrně, zkoumat na každém kroku půdu před sebou, jiná věří, že má pod nohama pevný svět a že bezuzdnost je dovolena. Po generaci, která budovala, přichází jiná, která hlavně konsumuje. Jedna bez starostí spěchá přímo k cíli, jiná věřila, že nejrychlejší cesta jsou zatáčky, poněvadž pak není třeba se vracet, jako se děje těm, kteří příliš spěchali kupředu.

Budeme mluvit o jedné četi z té generace, která je zvana generací první republiky. Budeme mluvit v první osobě množného čísla, jako svědek. Hlavní mužové této generace, která vybojovala, nebo vyargumentovala samostatný československý stát, jsou dávno mrtví. Už také naše, následující četa je bombardována časem, ztráty se denně hlásí. Už jen tu a tam někdo zbývá.

V říjnu 1918 byl vyhlášen československý stát — do nejistého světa. Byla hluboká krize hospodářská — dědictví dlouhé války. Někteří západní státníci se dívali také na Československo jako na část Balkánu, odkud přicházejí zmařky. Do státu byly vtěleny proti své vůli silné minority. To nečinilo státní většinu samozřejmou. Můžeme to být táž většina Čechů a Slováků, i když se me-

zi sebou svářeli jako pět stran nebo jako dva národy. Byly chvíle, kdy státní většina měla v parlamentě jen o čtyři hlasy více. Do země se přeléval vliv ruské revoluce s cíly, které daleko přesahovaly cíle, pro něž se vedla první světová válka. S tím vším měl jednat národ, vychovaný v rakouské monarchii k oposičnosti a nezvyklý sobě vládnout. A beze všech zkušeností v zahraniční politice. Od západních intelektuálů někdy přicházely pochybné výzvy. Objevil se fašismus, a slavní intelektuálové, Bernard Shaw a H. G. Wells, začali doporučovat Mussoliniho jako vzor. Za nejbližšími hranicemi spisovatelé sepsovali nejpodivnější manifesty: "Ať žije komunismus a Svatá katolická církev". Psal spisovatel spisovatel: "S expresionistickým pozdravem . . ." Později někteří západní intelektuálové kořili se Stalinovi a nepřestávali se při tom nazývat liberály. Všechny větry světa se křídily a srážely nad malou zemí ve střední Evropě. Vyplývalo nám z toho, že je třeba hledat vlastní cestu.

Velká válka byla skončena a, jak bylo řečeno a jak bylo do největší míry pravda, byla vedena pro demokracii. Mohlo se to zdát dosti velkým úkolem pro současný svět — připadalo nevhodným hned na to zapomenout. Když vítězná část světa, o jejíž vítězství jsme se strachovali, věřila v demokracii, kdo jsme byli my, abychom se proti tomu postavili? Zdálo se nám logické vyzkoušet to, pro co se s tak velkými obětmi bojovalo. Jiná možnost byla: vyhrát demokracii — hned ji přeskočit a přihlásit se k ničemu jinému, diktatorskému. Ještě dnes nejsme schopni vidět vadu ve svém tehdejším myšlení. Touha českého národa po demokracii byla dostatečně dokumentována. Jakmile dostal, co chtěl, měli jsme říci: byl to omyl, toto vaše toužení? A Češi po několika generacích usilovali o samostatný svůj stát. Měli jsme opět říci, že to byl omyl? Podle mínění některých prý existovala lepší volba: připojit se k rodící se komunistické internacionále a slíbit jí poslušnost. Potom, co Češi a Slováci mají dělat a myslet, bude usnášeno bez jejich námahy na cizím místě daleko na východ od nich. Budou to mít pohodlné. Vskutku jsme v tom neviděli ideál nového národního života.

A roku 1945 skončila světová válka, v níž jedna diktatura strašlivým způsobem ukázala, co to znamená zbavit člověka všech práv. Blahodárnost demokracie se nám zdála prokázána, diktaturou

předvedená největší zla nejsou v demokracii možná. Snesly se na nás bouře hněvu, neboť někteří vši svou nebezpečnou a zvenčí podporovanou silou usilovali o to, aby na místo jedné diktatury byla nastolena jiná diktatura, která také popírá lidská a občanská práva. Byli bychom mohli být vzati na milost, kdybychom svolili, že budeme mluvit méně zřetelně, kdybychom dvě diktatury nesrovnávali tak často. Neměli jsme k tomu chuť. Mnozí odešli do exilu, jediného to prosředí, kde ještě bylo možno rozprávět sny o přirozeném životě národa.

Na jejím sklonu skládáme účty z díla jedné generace, nebo jedné části jedné generace, bylo-li jaké. I když bylo, bylo pochláeno velkými silami, a je teď hanobeno všemi výrazovými prostředky režimu, který se za nic neostýchá. Na druhé straně, kdykoli lidé mohou poněkud zdvihnout hlavu, kdykoli je pauza v teroru, národ ukazuje, že ještě smýšlí způsobem nejbližším našemu. Nechceme myslit, že je v tom hlavně naše zásluha. Spíše je to nezměnitelný duch národa, jež jsme za své doby my vyjadřovali, jako jej dnes docela statečně vyjadřují jiní. Roku 1918 jsme náhle byli vrženi do veřejného života, nepřipravení, ještě nehotoví, teprve na kraji dospělého věku. Stát byl nový, mladý a potřeboval lidi, kteří by mu sloužili. Někteří z nás opustili pro to svou dosavadní činnost. Přišel na nás pocit odpovědnosti. Sloužit znamenalo vzdát se interesantních rozmarů, kterých bychom byli také schopni, a zastupovat hlavní věc — udržení státu. Papírovými radikály jsme opovrhovali aspoň tolik, jako oni námi. Interesantních rozmarů jsme se patrně vzdali tak důkladně, že jsme určitými skupinami byli prohlašováni za lidi s duchem šedivé barvy, za milovníky prostřednosti, za opozdilce, nové Ignáty Herrmany, za poslední příbuzné pana Kondelíka, tohoto pravzoru všech šosáků.

Byl Karel Čapek, horlivý a pokorný, opouštěl své pero, aby organizoval pomocné akce, rozšiřoval Masarykovy myšlenky a účtu k němu. Žádal od líných činnosti a od bohatých peníze pro chudé. Vymáhal sympatie světových spisovatelů pro Československo, jednu chvíli věřil, že k tomu přemluví i komunisty. Byl spocený, jeho nesilné tělo těžce oddychovalo na posledním sjezdu mezinárodního Penklubu v Praze. Seděl tu stranou H. G. Wells, mlčlivý, nevrlý, s informacemi, že Československo bude obětováno. Určité domácí skupiny zleva i zprava osnovaly

proti Čapkovi jeden útok za druhým, býval to oblíbený debut mladého literáta. Čapek nebyl citlivý, těžko snášel útoky, nechápal je, byl si jist svou nejlepší vůlí. U jeho smrtelného lože ležely noviny s posledním útokem. Karel Čapek je zbabělec, stálo tam. Karel Čapek se bojí bombardování.

Byly útoky i se strany estetické. Byl F. X. Šalda, zasloužilý tvůrce moderní české literární kritiky. Doba se zpolitizovala, a Šalda vycházel ze své estetické svatyně. Oddaní citelové ho obklopovali a našeptávali mu, že by snad mohl soutěžit s Masarykem o vůdcovství národa. Josefu Čapkovi našeptávali, že by se měl pokládat za většího spisovatele než je jeho bratr Karel Čapek. Jestliže Šalda by byl měl politicky vesi — kam by vedl? Nebylo zcela snadno to vystopovat. Musili jsme s politováním konstatovat, že někdy prostě šel s muzikou na ulici. Oslavoval konservativismus lidí, pracujících na půdě, ale přišel i s teorií "nejkrajnější levice" a beznadějně se pokusil napsat proletářské drama. Velebil pevný katolický řád, ale za nedlouho z něho vycházely revoluční tóny. Zažili jsme jeho individualistické i kolektivistické výzvy. Když se objevil fašismus, Šalda také jemu letemo vyjádřil svůj obdiv. Pronásledoval nás patetickou kritikou "středocesti", ale sám skončil chválou středu. Bylo to dokonce jeho poslední slovo v politice. Obdivoval

"čin", ale který? Stál před námi trojí druh činu, demokracií, fašistický, komunistický. Šalda střídavě věnoval sympanie každému z nich. Nemohli jsme nad tím necítit, že politika, která pracuje se štěstím lidí, někdy i s jejich životy, nezbytně má jiné tempo než kvas literární, který se odehrává většinou na papíře.

Kdo dosti dlouho žil, poznal průvan dějin, změnu a střídání věcí, vznik a úpadek. Vraťme se k "pocitu života", jímž jsme začali. Existuje-li generační mezera, odděluje-li naši generaci něco od západní mládeže a činí nám ji nepochopitelnou a nás jí, je to rozdílný pocit života. Francouzský filosof Bergson psal: "Existence se mi jeví jako vítězství nad nicotou. Nemusilo by být nic, žasnou nad tím, že něco je." Tak jsme se naučili znát život. Viděli jsme věci vznikat a pomíjet, byli jsme svědky toho, že vše, co je, má svou historii, vzniklo snahou a hyne bez ní a bez prozíravosti. Porozuměli jsme tomu, že něco nemusí být. Západní mládež se zabývala v současném stavu věcí, který jí mnohé dává a mnohé dovoluje. Nechtěl k historii ji chránit před některými myšlenkami. Cítil svět pod sebou dosti pevný, aby mohli být "rebelové bez příčiny", revolucionáři bez programu, jen pro potěšení z ruchu revoluce. Vypadá to bouřlivě, ale v určitém smyslu je to krotké a je v tom mnoho spoléhání. A — ale dosti o tom.

VÝBĚR 74 - jde za čtenáři

Ve světě se pořád něco děje.

A nejsou to — zaplat'pánbůh — jenom události politické. Dějou se prostě věci. Objevují se objevy, vynalézají vynálezy. Rodí se šesterčata, lidé dělají hlouposti — a také naopak. Jedni zamořují ovzduší, druzí volají po jeho očistě. Mění se móda, střídají se vlády a nálady, — svět se zkrátka neustále točí . . .

Ale den má jen čtyřadvacet hodin

a zvědavý člověk si občas povzdychne nad nedostatkem času ke čtení, k zjišťování, co se kde děje. Však to znáte. Jistě jste si kolikrát pomysleli: kéž by tak někdo pro mne pořídil nějaký šikovný výběr, průřez světových zajímavostí . . .

Stalo se, přátelé!

Pořídili jsme pro vás — pro celou vaši rodinu, přesně to, po čem jste volali. Ze světového mnohojazyčného tisku vám předkládáme v naší rodné češtině VÝBĚR 74. Co všechno v něm najdete? To, co vás zajímá: technika, medicína, sport, móda, vynálezy, poezie, čtení pro děti, životní prostředí, slavní krajané, automobilismus, povídky, volná chvíle, kuchařské recepty, novinky odevšad, pele-mele, humor, fotografie, ukázky z připravovaných knih českých autorů.

A ještě mnohem víc — prostě pestrý VÝBĚR 74, poučavé, poučné, informativní a zábavné čtení pro celou rodinu.

VÝBĚR 74 vychází jako spisek Zábavné knihovničky Amerických Listů. Připravila Jiřina Meixnerová. Cena v USA a Kanadě pouze \$4.00 (160 stran) v Evropě \$5. fr. 12.00.

Zde odstříhnete, vložte do obálky a zašlete:

VÝBĚR 74, 283 Oak Street, Perth Amboy, New Jersey 08862 — USA (zájemci v USA a Kanadě)

VÝBĚR 74, Postfach 3, 8027 Zürich, Schweiz — (zájemci v Evropě) Objednávám..... výisků Výběru 74. Přikládám šek na \$..... (Švýc. fr.)

Jméno: Podpis:

Adresa:

Prosíme čtenáře, aby přímo administraci AL oznamovali změny adres. Je to rychlejší než přes poštovní úřady. Můžeme posílání novin na vaši novou adresu zařídit ihned — neztrácíte tak žádná čísla. K hlášení změn lze použít kupónu na str. 2. Škrtnete slova: přihlašuji se za nového odběratele a napišete: Změna adresy. Děkujeme vám . . .

Literární zatykače ...

Počátkem listopadu uplynulo pětadvacet let od vydání prvního čísla časopisu "Tvorba". Shrňme fakta, která se do oslavných článků nedostala. "Tvorbu" založil vlastně už v roce 1925 F. X. Šalda, jako "list pro kritiku a umění". Na vydávání aktuálního týdeníku však brzy nestačil. Místo "Tvorby" založil pak svůj slavný "Zápisník", kde uveřejňoval výhradně své příspěvky. Na podzim roku 1928 začal "Tvorbu" vydávat Julius Fučík a v redakci se vystřídal František Němec, Kurt Konrád, Josef Rybák a další. Redaktorem "Tvorby" byl nějaký čas také Závěs Kalenda, odsouzený poúnorovým komunistickým režimem k tre-

stu smrti provazem a popravený.

V roce 1945 byla "Tvorba" po sedmileté přestávce obnovena. Nyní to byl jeden z nejradikálnějších komunistických časopisů. Po únoru 1948 přešla "Tvorba" k útoku "do vlastních řad" a měla spade- no zvlášť na některé přední komunistické spisovatele a intelektuály z doby první republiky. Největším útokům byl vystaven Karel Teige v celém seriálu článků o tak zvané "Teigovštině — trockistické agentuře v naší kultuře". Teige spáchal na podzim roku 1951 sebevraždu. Krátce před jeho smrtí "Tvorba" napsala: "Teigovo kosmopolitické poklonkování vůči západnímu umění se v poměru k sovětskému umění

mění v nejreakčnější nacionalismus, který nám připomíná dnešní kurs kulturní politiky Titovy fašistické Jugoslávie".

Další kampaň "Tvorby" se obrátila proti slovenským komunistickým intelektuálům. V článku "Proti buržoasnímu nacionalismu a kosmopolitismu — za vyšší ideovost naší kultury" "Tvorba" napsala: "Nejen Karel Teige, ideolog surrealismu, ale i Novomeský se dovolává Bucharina. Oprávněně! Teige i Novomeský stojí na stejné filosofické a umělecké protirealistické a protisovětské posici ... Davisté obdivovali trockisty a bucharince. Radek byl též oblíbeným vzorem Novomeského ... Všichni, Clementis, Novomeský i jejich žák Husák se řídili bucharinovskou teorií ... Potud "Tvorba" v článku proti slovenským komunistickým intelektuálům. Za pražského jara napsal známý český literární historik: "V jisté době se literární kritiky a diskuse "Tvorby" podobaly málem politickým zatykačům".

Druhého srpna 1951 oslavovala "Tvorba" padesátiny Rudolfa Slánského. Zároveň přinesla článek "Bělehradští fašisté, nejhorší nepřátelé míru". Když byl Slánský popraven, "Tvorba" byla zastavena. Prý splnila poslání. Roku 1957 začala vycházet potřetí. A roku 1962 byla potřetí zastavena. Její čtvrtý start v roce 1969 umožnily sovětské tanky v Československu ... Pro úplnost ještě uvedme, že mezi členy redakční rady "Tvorby" byl několik let i Jan Drda, vyloučený po sovětské okupaci ze strany, a mezi jejími přispívateli v poválečném období nacházíme často jména Jiří Pelikán, Ota Šik a Zdeněk Hejzlar.

Jaroslav Dresler

KONEC JEDNÉ "VÁLKY"

15 měsíců se Island a Velká Británie dohadovaly o tom, kdo má kde právo chytat ryby. Jejich spor nebyl jen výměna názorů. Od září 1972 bylo přerušeno 65 podmořských sítí, 15 krát se srazily britské lodě s islandskými, 24 krát došlo k přestřelkám. Island si přisvojoval 50 mil moře při pobřeží. Británie tento nárok neuznávala. Krize se přenesla málem i na NATO: Island totiž vyhrožoval, že dá zavírat základnu NATO v Keflavíku, jestliže Británie odmítne přijmout jeho podmínky. Konečně se zástupcové obou států dohodli k vzájemné spokojenosti a to tak, že Anglie uzná islandské teritoriální vody na padesát mil od pobřeží od příštího roku, kdy konference OSN má stanovit nové direktivy ohledně teritoriálního vodstva na celém světě.

Listárna ...

Cím více tím méně ...

Čtenářské dopisy, ty pochvalné i ty kritické, jsou vždycky potěšením redakce. Představují živý styl "vyrobce se spotřebitelem", jsou pořítkem, důkazem, že časopis zabral, že informuje, provokuje, že prostě není mrtvým kusem papíru, ale živoucí součástí čtenářova zájmu. Někdy dostane redakce dopis, který jí, jak se říká, mluví se srdce, s nímž se plně ztotožňuje, ne proto, že onen dopis noviny chválí, ale naopak proto, že vyjadřuje určité výhrady. Takový dopis chceme teď otisknout zároveň s naší otevřenou odpovědí jeho autorovi.

"Vážení přátelé," píše čtenář D. B. z Clevelandu, "po pětileté zkušenosti mohu vyjádřit své stanovisko: vydáváte nejlepší český týdeník na tomto kontinentě. Obsah, intelektuální i stylistická úroveň a hlavně kvalita jazyka vysoko předstihují ostatní krajanský tisk. Díky vám za to. Snad se jednoho dne dostanu k tomu, abych vám napsal, co doposud v AL postrádám, dnes jen poznámku, čeho tam nacházím přespříliš: reklam.

Vím, že žádný časopis se dnes neobejde bez příspěvků na reklamy, ale: před několika lety to byla jedna stránka, dnes skoro tři. Texty "oznámeček" svou slaboduchostí značně poškozují celkový dojem, navíc dávají většinou jen jakousi sporadickou informaci místním čtenářům. Pro odběratele z jiných měst jsou bezcenné. Snad by se čeští podnikatelé dali přesvědčit, že velikost jejich příspěvku českým novinám by nemusela být vyjádřena plochou a tiskem podrobného výčtu všech jejich výrobků. Mohli by uvést jen, kde je, například, dobrá česká hospoda, s tím, že majitel umožnil svým finančním příspěvkem vydání právě tohoto čísla. Jistě by čtenáři uvítali jednu stranu hodnotného čtení navíc s jednou řádkou nahoře: Tuto stranu zaplatila firma Bat'a. Prázdna strana s jediným slovem: Bat'a, nedá čtenářům nic. Ani Bat'ovi.

Věřím, že většina odběratelů nebude namítat, zvýší-li se předplatné v případě nezbytnosti, za předpokladu, že mají pocit, že dostávají ekvivalent v hodnotě, že důvod k vydávání časopisu není jen obchodní zájem vydavatele. Což je, dle mého názoru, jedna z podstatných příčin zániku nebo živoření většiny krajanských časopisů. Z pouhé sentimentality není nikdo ochoten přispívat na zbytečný podnik trvale. Americké Listy se mi líbí, držím vám palce, aby se líbily stále víc. Ale hlavní důvod, proč dnes píši, je, že vaše noviny (naše) objednávám jménem několika přátel,

kteří je doposud četli jen u mne a chtějí se stát předplatiteli. Jsou to ... (Následují jména a adresy).

"Vážení: díky za pozitivní hodnocení AL. Díky rovněž za rozbor naší insertní situace. A rovnou říkáme: kdybychom měli víc takových čtenářů, jako ste vy, dohromady bychom žádnou inserci nepotřebovali. Dovolte bližší vysvětlení: čtenář, jako vy, tím míníme člověka, který pro nás získá nové odběratele.

Vydávání slušných novin je záležitost nákladná, ba stále nákladnější. A inserenti nejsou sentimentální vlastenci, kteří snad nezištně podporují krajanský tisk. Nikoli. Jsou to obchodníci, podnikatelé, kteří u nás inserují proto, že se jim to vyplácí, že na jejich inseráty je ohlas. Kdyby nebyl, kdyby jejich "oznámký" vyšly finančně naprázdno, přestali by inzertovat. To platí alespoň o převážné většině inserentů. My se jim nedivíme a nezazlíváme jim to, ale fakt je, že jejich inseráty nejsou v žádném případě milodary na udržení našeho časopisu. My, jako vydavatelé, bez nich nemůžeme dobře být, třebaže bychom strašně rádi poskytl našim čtenářům víc hodnotného čtení.

Ta vaše věta: objednávám AL jménem několika přátel, kteří je doposud četli jen u mne ..., je také něco, nad čím, dovolte, abychom se zastavili. Americké Listy se pořád ještě tu a tam dostanou do okupovaného Československa. Jdou tam z ruky do ruky. Jsme na to hrdí. Čtenáři tam doma si je musejí navzájem půjčovat (tajně). Ač by rádi, nemohou si je jednoduše předplatit. Avšak Češi v zahraničí? Dnes, po pětiletém pobytu v cizině se převážně, zdrcující většinou daří finančně slušně. Mohli by si Americké Listy (pokud se jim líbí) předplatit. A přece je taková spousta případů, že i zde, v Americe, čte jediný Americké Listy několik rodin, celé skupiny přátel. I v těchto případech jsme hrdí, — vydavatel je vždy rád — když se jeho časopis líbí,

Krajanské divadlo Jana Snižka

vzpomene druhého výročí úmrtí svého zakladatele a tvůrce představením jeho historické veselohry

"DVOJÍ MAJESTÁT"

v neděli 9. prosince 1973 odpoledne ve 3 hodiny, v Českém Domově v Astorii. V režii B. Helclové-Snížkové hrají stěžejní role: L. Novák a V. Kalouš. Dále: B. Helclová-Snížková, V. Juránková-Becková, V. Křenková, L. Kosařová, A. Lexová, R. Hohák, O. Bartásek, J. F. Matějovič a L. Šmída. Hudební část: J. Šabat. • Výprava: Milena Mládková •

TUZX bezpečně a rychle zasíláme

NEODKLÁDEJTE ...

TUZX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 roků cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Za velmi nízkou cenu na dobu 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 277.00
NY — Brno — NY	\$ 297.00
NY — Piešťany — NY	\$ 309.00
NY — Bratislava — NY	\$ 297.00
NY — Košice — NY	\$ 317.00
NY — Poprad — NY	\$ 315.00
plus \$ 3.00 U. S. daň	

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. listopadu 1973 do 31. prosince 1973. Podobné nízké ceny i do jiných zemí.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzného do USA, navštívte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021
(pri 76. ulici) Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

Americká informační služba, USIA, má omezený počet míst pro muže a ženy, kteří mluví česky nebo slovensky a kteří by mohli pracovat jako průvodci na oficiální výstavě Spojených států v Československu. Máte-li zájem o takové tříměsíční zaměstnání, napište si o další informace na tuto adresu:

Exhibit Guide Recruitment Office, U. S. Information Agency, 1376 Pennsylvania Avenue, Washington, D. C. 20547.

Čeho se dožije Sov. svaz?

Jestliže bude historik jednou hodnotit současnou epochu, patrně ji nazve pokusem o uvolnění politického napětí mezi dvěma společensky rozdílnými tábory tohoto rozděleného světa. Ale současně si bude musit všimnout jiného procesu, který politiku uvolnění následuje a jak se zdá, s ní velice úzce souvisí. Mnozí si totiž již uvědomili, že skutečné uvolnění politického napětí mezi bloky nelze dosáhnout, aniž by došlo současně k uvolnění uvnitř totalitního komunistického systému a k osvobození jednotlivce od diktatury státní moci, která mu dosud vždy upírala základní lidské a občanské svobody. Sami víme nejlíp, že každý pokus o toto vnitřní uvolnění uvnitř komunistického bloku vždy ztroskotat.

Snaha o zmírnění zahraničně politického a vojenského napětí, kterou projevují politické síly na Západě i Východě, si vynutila pozornost i ve směru na jednotlivého občana, žijícího v komunistických diktaturách. Jeho osud je překážkou skutečného sblížení států s rozdílným společenským zřízením a nejbolavějším místem uvolňovacích snah. Je současně přirozeným argumentem oněch sil v západních demokraciích, které sledují uvolňovací proces a sblížování obou bloků nejen na poli politickém, ale hlavně hospodářském a obchodním, s nedůvěrou a kriticky.

Opoziční argumentace v západních demokraciích by však sama o sobě nic nedokazovala, kdyby na socialistickém východě docházelo v posledních letech k intenzivnějšímu uplatňování dosud upíraných lidských práv a občanských svobod. Tak tomu však není.

Jsou to především tři nebo čtyři současné jevy, které upozorňují na naléhavost, s níž je třeba řešit vzniklý problém; dva z nich souvisejí s vnitřním vývojem v Sovětském svazu. Mám na mysli především pozornost, kterou ve světě vyvolává problém sovětských Židů a jejich tak naléhavé a účinné projevy, a touha po vystěhování, jednak statečný boj poměrně úzké, na podporu lidových mas se nespolehající (což je její největší slabina) intelektuální opozice, jež o sobě dává slyšet nejen v poslední době rozruchem kolem Solženicynovy Nobelovy ceny za literaturu a prohlášením čelného zakladatele sovětské Společnosti pro lidská práva, atomového vědce Andreje Sacharova. Těmito dvěma nejznámějšími představiteli demokratické opozice předcházela protest emigrovavšího spisovatele Kuzněcova a vystoupení v monstre-procesech odsouzených publicistů Siňavského a Daniela, publicistické svědectví Gorbaněvské, postoj historika Fjotra Jakira a na Západě publikovaná a velkou pozornost vzbuzující studie Andreje Amalrika "Dožije se Sovětský svaz roku 1984?" (Tato kniha vyšla česky v nakl. Index, 5 Koln 41, Postfach 410511, West Germany).

Dalším mementem pro západní politiky, připomínajícím nedělitelnost svobod a uvolnění napětí ve vysoké politice s osudy jednotlivce, je situace intelektuálů v Československu a snad ještě zvláštní specifika německého problému, kde iniciativa nevychází ani tak ze zglajchšaltované NDR, jako spíše z odpovědnosti za její obyvatele, kterou na sebe vzali vedoucí politici v Bonnu.

Pozornost, která se věnuje potlačování základních lidských a občanských svobod v totalitních "socialistických" státech východní Evropy v nejvyšších mezinárodních grémiích, ať už se scházejí v Helsinkách, v Ženevě či v New Yorku, je jednou z našich nadějí, protože si uvědomujeme, že svá práva a požadavky můžeme uplatnit pouze tehdy, jestliže se shodují se zájmy a cíly mocných, kteří o podobě světa rozhodují. A nejsou-li vedoucí demokratičtí politici, kteří dnes jednání o uvolnění napětí vedou, krátkozrací, musí jim na prosazení základních svobod ve světě jejich partnerů záležet, protože jinak nebudou jejich uzavřené smlouvy ničím víc než cárem papíru, který lze vždycky roztrhat, protože režimy, které byly nevěrohodné doma se vždy chovaly podle a úskočně i v zahraniční politice. Bude-li ale politika svobodného světa důsledná, můžeme se dožít dříve než v Amalrikem stanovené lhůtě — v roce 1984 — nového jara národů ve východní Evropě, čemuž ani existující Sovětský svaz (kdyby si zachoval svou dosavadní dogmatickou podobu) nebude moci zabránit.

Petr Domes

když má lidem co říci. Ale: proč nepodpořit krajanské noviny tím, že si je předplatíme? Vždyť naše noviny nemají subvenci, vycházejí v potu tváří, jak praví bible, a jsou vydávány s péčí a láskou. Platila by tu prostá nepřímá úměra: čím více předplatitelů, tím méně inzerce.

Takhle tedy, vážený pane B. D., vypadáme. Vydavatelští nadšenci a věční optimisté, že lidé jako vy nám mohou pomoci poněkud od-

komercializovat naše (vaše) Americké Listy.

Vaše redakce

P. S. Snažíme se dát českým lidem v zahraničí take dobrou českou knihu, vydali jsme jich už celou řadu. Bohužel i ty knihy kolují z ruky do ruky půjčováním. Hattí nám to vydavatelské plány a i zde platí nepřímá úměra: čím víc si lidé naše knihy půjčují, tím méně nových můžeme vydat. Takže: škoda je na obou stranách.

Luboš Kohoutek o sobě

Luboš Kohoutek o sobě

Světový tisk, ale i Rudé právo a ostatní čs. noviny teď hodně píšou o tzv. Kohoutkově kometě. Je to slavná "vlasatice", která, aniž narazí do světa, jak se zpívalo o té Halleyho, bláhé paměti, bude na mnoha místech světa viditelná letos a příští rok. Kometu byla pojmenována po svém objeviteli, československém hvězdáři Luboši Kohoutkovi. Ale, abychom se vrátili k prvním slovům tohoto úvodu: kdežto na Západě se stal Dr. Luboš Kohoutek momentálně nejslavnějším Čechoslovákem, československý tisk o něm nepíše ani slovo. Slavný astronom je totiž — posrpnový emigrant . . . Přečtěte si teď něco o něm z jeho vlastního pera:

Studoval jsem na Karlově universitě, alespoň z části, a promoval v r. 1958 v oboru matematiky, fyziky a specializace astronomie. Narozen jsem v r. 1935 na Moravě. Tady v Hamburku pracuji soustavně od r. 1969 i když jsem zde byl i předtím na několika stipendijních pobytech. Hvězdárna leží v hezkém prostředí na okraji Bergedorfu, který je okrajovou čtvrtí Hamburku. Pracovní podmínky tu mám velmi dobré. Bydlím rovněž v Bergedorfu, oženil jsem se zde v Německu a máme dvě malé dcerky.

Co se týče komety, byla nedávno znovu nalezena (v Japonsku) v blízkosti Slunce. Po jarním období viditelnosti se totiž od června do září promítala do okolí Slunce a byla tudíž neviditelná. Příznivé podmínky pro její

pozorování budou jednak v druhé polovině listopadu a začátkem prosince (na ranní obloze) a pak hlavně začátkem ledna příštího roku. Jasnost komety v maximu kon-

cem prosince (kdy však bude za Sluncem) bude o něco větší než je jasnost Venuše, asi — 5m. Je tedy omyl věřit, že bude nejjasnější známou kometou (jak se taky někdy píše) i když je velmi pravděpodobné, že bude patřit k nejjasnějším v tomto století. Děláme rozsáhlé přípravy pro její pozorování. Jak to s ní nakonec dopadne, jak bude jasná a jaký bude mít ohon, budete moci možná uvidět sami, nebo aspoň sledovat v tisku.

Luboš Kohoutek

Julliard American Opera Center
v Julliard divadle v Lincoln Center
uvádí

"Prodanou nevěstu"

OBLÍBENOU OPERU BEDŘICHA
SMETANY, ZPÍVANOU ANGLICKY.

Orchestr řídí a operu nastudoval Petr Herman Adler.
Kostýmy: Jan Skalický. • Plně obsazený orchestr, sbor a balet.

V patek 14. prosince, v sobotu 15. prosince a v pondělí 17. prosince vždy v 8 hod. večer. Zvláštní nedělní odpolední představení 16. prosince ve 3 hod. odpoledne. • Vstupenky \$4.00 přízemí a \$3.00 balkon. • Informace (212) 799-5000 (ext. 235) • Šeky vystavte na The Julliard School, Lincoln Center.

Broz-Tito v Kyjevě

Josip Broz-Tito, stárnoucí jugoslávský prezident se stále těsněji sblíží s Moskvou. Zdá se, že se rozhodl docela zapomenout na všechny někdejší sovětské intriky. Nedávno navštívil Kyjev, hlavní město Ukrajiny a sešel se tam s Leonidem Brežněvem. Podle závěrečného komuniké jednali oba o vzájemné spolupráci svých zemí a hlavně o Středním Východě. Tito má v té oblasti značný vliv, díky svému někdejšímu těsnému přátelství se zemřelým egyptským prezidentem Násirem. Jako představitel "třetího světa" udělal Tito Arabům nejednu dobrou službu. Toho chce teď Brežněv využít. Sám, jak víme, v některých arabských zemích neuspěl a tak chce učinit Ti- ta svým prostředníkem. Ve společném komuniké zdůrazňují oba státníci "respektování nezávislosti, svrchovanosti a územní celistvosti všech států na Středním Východě." Totéž požadoval Tito před pouhými pěti lety i pro Střední Evropu. Tehdy Sovětský svaz tato práva porušil nejhrubějším způsobem v Československu a ohrožoval nějaký čas i Jugoslávii. . .

Ve společném komuniké nezapomněli oba ani na další kouty světa. Zlořečí na "chilskou reakci, jakož i její imperialistické ochránce", — zapletli do komuniké Vietnam, Laos i Kambodžu. Rozešli se jako nejlepší přátelé, se širokým objetím a málem se slzami v očích . . .

Máte už kalendář?

Právě vyšel KALEX 74

Kalendář čs. exilu (168 stran, 34 ilustrací).

Z obsahu: Na každý měsíc jeden kalendář a horoskop, ale i zrnka moudrosti, verše, důležitá historická data, události právě uplynulého roku a kapitola z čs. dějin.

R. Selucký — Jak zbohatnout, S. Volný hovoří s psychiatrem o problémech exilu. Autoři literární části: Michal, Schneider, Strnad, Skvorecký, Smutný muž Válek.

Seznamy čs. organizací, novin a restaurací v zahraničí, malá kuchařka, křížovka a mnoho jiného.

Cena v Evropě DM 16,80, v zámoří US \$6.80. Objednávky a platby předem (v Evropě i na dobírku) zasílejte na:

KALEX, 8 München 5, Pestalozzistr. 13, BRD

H & S PORK STORE

(PŘEDTÍM B. HRDINA)

PRVOTŘÍDNÍ párky, debrecínky salámy, klobásy, domácí salámy, paprikovaná slanina, tlačěnka a jiné masové výrobky. — Nezapomeňte ochutnat naše znamenité domácí uzené, jakož i vařené šunky. Chutné jaterničky a jelítka každý den čerstvé. Naše specialita: moravské (cikánské) uzené. Výsek čerstvého mladého vepřového, hovězího, telecího, jehněčího a veškeré druhy drůbeže.

JOSEF SUDA, majitel

35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA, NEW YORK
(mezi 35. a 36. ulicí) Telefon AS 8-8468

SPORT

Boje v první fotbalové lize se chýlí ke konci své podzimní části. Vedoucí mužstvo tabulky — pražská Dukla sice prohrálo v derby zápase se Spartou 2:0, ale stále si udržuje prvenství díky lepšímu skóre před Slovanem Bratislava, který hrál nerozhodně v Praze s Bohemiansem 1:1.

Další výsledky: Inter Bratislava-Slavia Praha 1:3, Zbrojovka Brno-Žilina 1:0. V předejraných utkáních třetí mužstvo v tabulce — Ostrava — hrálo nerozhodně s Prešovem 0:0, Nitra porazila Lokomotivu Košice 3:0, Trnava vyhrála nad Teplicemi 2:1 a VSS Košice zvítězil nad Plzní v poměru 3:1.

Výsledky 13. kola druhé fotbalové ligy: Pardubice-Klad-

no 5:1, Vítkovice-Bohumín 1:0, Martin-Trenčín 2:0, Ústí nad Labem-Třinec 0:1, Prievidza-Jablonec 0:0, Kysucké Nové Mesto-NHKG Ostrava 4:2, Banská Bystrica — Bardejov 1:1, Považská Bystrica-Hradec Králové 1:1. Tabulku vede Jablonec a Třinec s 18 body před Bardejovem se 17 body.

První hokejová liga měla přestávku, protože čs. reprezentační mužstvo sehrálo sérii mezistátních utkání s mužstvy Východního Německa a Švédska. Čs. hokejisti nepříjemně překvapili jen v prvním zápase ve Weisswasseru, kde na otevřeném stadionu v deštivém počasí podlehl německému mužstvu v poměru 2:3. Druhé utkání v Berlíně skončilo vítězstvím československých reprezentantů 6:3. Další dvě utkání sehráli čs. reprezentanti v Praze proti Švédsku. Zvítězili v nich hladce 5:0 a 5:2. Československé reprezentační mužstvo juniorů (do 23 let) sehrálo pod hlavičkou Prahy mezinárodní hokejové utkání v Londýně s celkem London Lions, které skončilo nerozhodně 4:4.

—pza—

Kdo komu dělá ostudu?

Rudé právo přineslo před časem reportáž Jaroslava Matouška o Šestidenní motocyklové soutěži, která byla letošně pořádána v USA a kde českoslovenští jezdci slavili vítězství. Je to vždy pro československého novináře událost, když smí jet na Západ, jenomže se musí tvářit, že to bere jako povinnost a že by, ovšem, mnohem raději jel do Moskvy. Podle toho taky musí psát. Matouškova reportáž z USA je směšná a podobá se navlas oněm článkům o Západu, které se v čs. tisku objevují, s výjimkou pražského jara už od roku 1948: všechno je ponuré, špinavé — uspěchané, každý myslí jen na peníze. Co se také opakuje, je pasáž o emigrantech — kteří: „chtěli s námi navázat kontakt, ale vyšli naprázdno. Pro nás to byli utečenci,

pro Američany cizinci. Ztratili domov, rodiny, přátele, svoji tvář, utápějí se v alkoholu a dělají nám — vlastně už jen sobě — ostudu . . .”

Ani bychom o tom nemluvíli. Ale dostali jsme dopis čtenáře, který, jako mnoho jiných emigrantů, se na Šestidenní přijel podívat. Citujeme i z jeho dopisu, kterým reaguje na článek v RP: „S jedním členem čs. výpravy jsem mluvil a chodil celý závěrečný den. Byl jsem tázán, jak se mám, atd. a nakonec jsem se dozvěděl, že mám být rád, kde jsem . . .”

Skutečně: alkoholické příběhy jsou komické. A novináři druhou J. Matouška dělají československu svým lhaním ostudu. Přesněji: jen sobě a svému šéfovi, komunistickému režimu . . .

Drobníčky z Československa

Karlova universita oslavila v těchto dnech 625. výročí svého založení. Pro tyto temné časy je typické, že zlatou pamětní medailí byl odměněn — soudruh Gustav Husák. • Sto let je světoznámému podnikovi Varhany v Krnově. Za dobu své existence vyrobil 3414 těchto „královských nástrojů, zdobících koncertní síně a kostely třicetí zemí světa. • Zasloužilý umělec — profesor Alois Hába, hudební skladatel, zemřel ve věku osmdesáti let. • Ve Vysokých a Nízkých Tatrách se už lyžuje. Napadlo přes půl metru pěkného prašanu. • Po sedmdesáté už daroval krev jedenašedesátiletý důchodce Antonín Šmak z Brna. • Dva

medvědi vykrádají od počátku podzimu krmelce na jižních svazích Vysokých Tater. Zatím se je nepodařilo chytit. • Janáčkovu kvarteto slavilo zasloužené úspěchy na svém západoněmeckém zájezdu. • Polský občan byl zadržen při pokusu překročit hranice z Československa do Německé Spolkové republiky. • Starosta Helsink Teuvo Ura a pražský primátor Zdeněk Zuzka podepsali protokol o spolupráci v řízení a správě obou velkoměst. • Středisko osobní hygieny pro staré občany bylo otevřeno v Praze na Letné. • Praha stárne: každý čtvrtý občan hlavního města Československé republiky je důchodce. •

Nový zákon o vedení války v USA

V Americe vstoupil v platnost zákon o proceduře, kterou musí prezident sledovat, když vysílá vojenské jednotky do boje v zámoří. Tomuto zákonu se ve zkratce a poněkud nepřesně říká „zákon o právu vést válku.” Rozhodně vzbuzuje velkou pozornost a rozvíří spory o tom, co znamená — ale ne ani tak tím, co stanovuje, jako tím, jak vstoupil v platnost. Prezident Nixon totiž zákon vetoval a kongres jeho veto přehlasoval, a nyní většina komentátorů analyzuje, zda a do jaké míry se v tom odráží nějaký přesun v rozdělení pravomocí, autority mezi prezidentem na jedné straně a kongresem na druhé straně, zda a do jaké míry se v tom odráží okolnost, že posice prezidenta Nixona je oslabena v důsledku posledních událostí včetně aféry Watergate a předtím intervence v indočínské válce.

To rozdělení pravomocí či autority vysílát jednotky do boje v zahraničí, respektive „vést válku” vyvěrá z ústavy. V té se jednak praví, že právo vyhlásit válku má kongres, jednak, že nejvyšším velitelem branných sil je prezident — a jinak v podstatě už nic konkrétního. Co z těchto ustanovení vyplývá bylo dosud věcí tradice, jak se vytvořila ze vzájemné mezihry, někdy spolupráce a někdy soupeření, mezi dvěma nezávislými větvemi vládní moci, výkonnou, tedy prezidentem, a zákonodárnou, tedy kongresem. Zákon, který vstoupil již v platnost, nyní věc upřesňuje. Stanoví, že než vyšle prezident jednotky do boje nebo do zahraničí, má se poradit s kongresem — pokud možno. Pokud to možno není (například pro nedostatek času) a prezident jednotky vyšle — aniž kongres předem vyhlásí válku, musí pak prezident během 48 hodin písemně vysvětlit předsedům obou sněmoven, proč jednotky kam vyslal a kolik a jak dlouho jich tam bude podle jeho odhadu zapotřebí. Když potom kongres během šedesáti dní nevyjádří s vysláním jednotek souhlas, musí je prezident automaticky odvolat zpátky domů, k čemuž může použít dalších třicet dní. Kongres však může odhlasovat ještě před uplynutím této doby resoluci, kterou prezident nemá právo vetovat a podle které by se jednotky musely odvolat okamžitě.

Návrhy, aby se upřesnila procedura při vyslání jednotek do zahraničí, se začaly objevovat za indočínské války, poprvé ještě za prezidenta Johnsona, když část veřejného mínění oponovala tomu, jak se Amerika, na prezidentovy příkazy, v této válce angažuje. První konkrétní zákonodárná iniciativa se datuje z roku 1970. Od té doby se v kongresu projednávaly různé osnovy zákona o prá-

vu vést válku, ale zákonodárci se nedokázali shodnout až do letošního října, kdy odhlasovali osnovu s ustanoveními, která jsme zaznamenali. Prezident Nixon však osnovu vetoval, jak jsme řekli. Nyní poslanecká sněmovna prezidentovo veto přehlasovala 284 hlasy ku 135 a senát 75 hlasy ku 13, a osnova se tak bezodkladně stala platným zákonem.

Co zákon znamená pro pravomoc prezidenta vyslat jednotky do zahraničí a vést válku — o tom jsou v podstatě tři školy názorů. Podle jedné mu zákon dává mnohem volnější ruku, než jakou měl dosud. Například senátor Thomas Eagleton řekl, že zákon představuje hrozný omyl, protože dává prezidentovi právo o vlastní vůli vyslat jednotky do boje kdekoli na světě po dobu 60 až 90 dní, třeba nyní na Střední Východ, a jen dodatečně informovat kongres. Podle druhé školy názorů je význam nového zákona opačný, že totiž tradiční pravomoc prezidenta podstatně omezuje. K této škole patří prezident Nixon sám; jeho tiskový tajemník po přehlasování veta vyjádřil politování, protože zákon — citujeme — „vážně podřívá schopnost Ameriky přistoupit k rozhodné a přesvědčivé akci v dobách mezinárodních krizí.” Podle třetí školy názorů zůstává vojenská akceschopnost v podstatě nezměněna. Jiná věc je, jak jsme řekli, co přehlasování prezidentova veta praví o jeho posici a

vlivu v porovnání s autoritou kongresu, a o tom rovněž slyšíme a čteme různé názory. Fakt je, že naposled se kongresu podařilo přehlasovat prezidentovo veto v říjnu loňského roku — tehdy šlo o zákon o znečišťování vodních toků; během letošního roku se stalo devětkrát, že prezident nějaký zákon vetoval a kongres projednával přehlasování veta, ale v žádném z těch devíti případů se pro přehlasování nenašla v kongresu minimálně potřebná dvoutřetinová většina hlasů. Nyní je to tedy ve věci zákona o právu vést válku po dlouhé době poprvé, co prezident Nixon utrpěl tak zvanou legislativní porážku.

Nafta na Moravě

Další ložisko ropy objevili zaměstnanci Moravských naftových závodů v oblasti Ždánického lesa při průzkumu svahů Českého masívu. Na strukturním vrtu získali naftaři z hloubky 964 až 990 metrů přítok ropy ze silně porušených tektonických hornin krystalického základu.

Denní produkce vrtu je předběžně odhadována na 15 tun.

Nový objev znovu potvrzuje teoretické předpoklady o perspektivě svahů Českého masívu z hlediska živců. Vedle dříve odhalených ložisek v prostoru Lubné a Nítkovic na Kroměřížsku je to již třetí pozitivní nález na středním úseku zkoumané oblasti.

Zajímavosti ze světa

Prezident NSR Heinemann nepřijal kandidaturu na úřad prezidenta, již mu nabídla SPD. Heinemannovi je 74 let a jeho pětileté funkční období má skončit v polovině příštího roku. • Mladí kreslíři z ČSSR získali celkem devatenáct cen v mezinárodní Šankarově soutěži. • Latinskoamerickou platformu vůči Spojeným státům má vypracovat konference sedmnácti ministrů zahraničí, která zasedá v kolumbijském hlavním městě Bogotá. • Tisíc delegátů se účastní dvánáctého sjezdu komunistické strany Japonska v Tokiu. • Ve Washingtonu skončila konference amerických a sovětských onkologů. Seznámili se na ní s dosavadními výzkumy rakoviny a dohodli se na další spolupráci v tomto oboru. • V západním Německu je nyní celkem 267.000 nezaměstnaných. • Vítězstvím skončila více než měsíční stávka největšího španělského závodu na výrobu kuličkových ložisek SKF v Madridu. • Na milión francouzských drobných obchodníků uskutečnilo 24. hodinovou protestní stávku proti nedávnému rozhodnutí vlády zavést pevné přírázky na maloobchodní ceny některých potravin a obuvi. • O problémech EHS, o vztazích Evropa — Amerika a o situaci na Středním Východě jedná s premiérem Heathem v Londýně francouzský prezident Pompidou. • Australská vláda oznámila, že nadále odmítne poskytovat hospodářskou pomoc Lon Nolovu režimu v Kambodži. • Severní Vietnam a Lucembursko se rozhodly navázat diplomatické styky. • Ropovod napříč Aljaškou, který bude dokončen v roce 1977 bude dlouhý 1270 kilometrů. Jeho kapacita dosáhne 2 miliony barelů nafty denně. (Jeden barel je 151,4 litrů). • Sovětská a americká delegace na jednání o omezení strategických zbraní v Ženevě se dohodly, že jednání přeruší a znovu se sejdou v lednu příštího roku. Nynější kolo bylo zahájeno pětadvacátého září. • Vládní krize v Turecku trvá. Neuspěl ani předseda Strany spravedlnosti Demirel s vytvořením nové koaliční vlády. Je to už druhý bezvýsledný pokus složit vládu, která by měla v parlamentě nadpoloviční počet křesel. •

Sověti a technická literatura

K ženevské konvenci o autorských právech přistoupil letos i Sovětský svaz. Jsme zvědaví, jak se to projeví prakticky, zvláště v technické literatuře.

Na první pohled se zdá, že tady Sovětský svaz není na tom tak zle. Na Západě už vyšla celá řada knih a vysokoškolských učebnic, přeložených z ruštiny. V Sovětském svazu vychází vědeckých knih velké množství, stovky odborných časopisů a statisíce článků, člověk by chtěl smeknout klobouk. Ovšem něco jiného je hledat, co je v nich nového.

Pozornější četbou zjistíme, že sovětská odborná literatura, alespoň za posledních 25 let, a hlavně v průmyslu běžného spotřebního zboží, přináší skoro jen myšlenky, objevy a zdokonalení, které se uplatnily několik let předtím na Západě. Několikaleté zpoždění bylo pro sovětské hospodářství spíše výhodné. Umožňovalo mu využívat práce a objevů ciziny a vyvarovat se některých chybných kroků — které stály mnohé země hodně peněz. Nezabýváme se zde průmyslovou špionáží, nýbrž konstatováním, že celkový vývoj sovětské techniky nejde ku podivu jiným směrem, než vývoj na Západě. Vezměme jako příklad sovětské fotoaparáty, jimiž je západoevropský trh zaplaven. Třebaže Sovětský svaz kupuje jen málo patentů, nenajdeme

na nich snad nic, co by nebylo už předtím na přístrojích německých, japonských a jiných. O předválečné Leice, jejíž plány zabrala Rudá Armáda, nemusíme mluvit (Kiev, Zorkij). Ale porovnejme třeba americkou 16 mm kameru 603 T a známou kameru sovětskou: jsou na chlup stejné, včetně magazínu (kasety) firmy Kodak; i nápis "Kievskij sovnoarhoz" z odstupu vypadá, jako by tam byla původní značka "Bell & Howell". A stejně bychom mohli citovat řadu věcí: léky, hračky, hospodářské stroje, třeba i balení cigaret...

Kdysi stačilo studovat prospekty, koupit jeden exemplář, rozmontovat jej, obkreslit a dát do výroby. Dnes už se většinou napodobuje jen hlavní myšlenka nebo nejúspěšnější detaily; dnes je nutno rychleji sledovat, co se na Západě dělá, čím, co se v odborné literatuře píše. Časopis se ofotografuje, jednotlivé články pak rozesílají uvnitř Sovětského svazu na příklad na mikrofilm; v poslední době se též používá xerografie. Je to ale dosti zdoluhavé a méně příjemné.

Každý vědecký pracovník umí trochu anglicky nebo německy a raději by si sám prohlédl celý časopis, podíval se, co se dělá, sám si vybral článek k přeložení. Některé knihovny i velké závody skutečně dostávají cizí

časopisy, mnoho dalších o ně žádá.

Až donedávna, nejlevnější způsob, jak čelit poptávce po zahraniční literatuře, bylo vydávání nejzajímavějších textů v ruském překladu. Stávalo se prý také, že univerzitní profesor třeba někde v Americe dostal poštou ohromnou bednu, a když zaplatil poplatek, dal zpropitné a balík rozbálil, našel tam ruské knihy, na špatném papíře a v nevkusné vazbě, a dopis, v němž mu sovětské nakladatelství sdělovalo, že jeho práce se jim moc líbila a že mu posílají, jako důkaz vděčnosti, 50 výtisků ruského překladu. A když o to stál a dal si přeložit aspoň úvod své vlastní knihy, dočel se v něm, že autor je sice výborný odborník, ale jinak trouba, protože o politiku se nezajímá, o mír ve Vietnamu nebojuje a vlastně slouží imperialismu, že jeho kniha má četné nedostatky a že bez prací profesorů Ivanova, Potapova a Uťinosova, o nichž se z neznámých důvodů v knize vůbec nemluví, by celá americká věda daného oboru byla 100 let za opicema. Nebude-li nyní, díky ženevské konvenci, už tak beztrestně možno přetiskovat články a knihy do ruštiny, otevrou se snad brány anglické, německé a francouzské odborné literatuře? To není zdaleka tak jisté. Stálo by za pokus podívat se, do jaké míry Sovětský svaz stojí o technické informace, jsou-li doprovázeny informacemi politickými.

Zkusit propašovat do seriózního vědeckého magazínu — který dochází do SSSR, nějakou zprávičku, kterou Sověti hledí před svými čtenáři utajit. Připusťme, že by nějaký světově proslulý vědec nalil svým sovětským kolegům čistého vína a napsal jasně, co je to solidarita, a co si myslí o těch vědcích, kteří v Rusku přizvukují k pronásledování akademika Sacharova. Pravděpodobně by redakce takový článek odmítla. Ale dal by se snad založit nějaký spolek na ochranu pronásledovaných lidí — který by sehnal nějaké peníze a ve formě inserátů dával do odborných časopisů informace o boji za svobodu v SSSR.

Sovětská censura by asi měla jen dvojí možnost: buď závažné číslo zabavit, což může vyvolat nelibost sovětských čtenářů, nebo ho propustit s riskem, že se dozví pravdu. Má-li hospodářská spolupráce se Západem vést k jisté liberalisaci sovětského života (což není nijak jisté), je třeba, aby těch pravdivě informovaných lidí bylo tam co nejvíce. A prozatím se těch liberálů zdá být žalostně málo.

Ostatně bylo by to jen odvozené opatření: v sovětských odborných časopisech nikdy nechybí alespoň úvodník po-

Krajanský oznamovatel

Od soboty 24. listopadu zahájila provoz

Galerie Krause

v Pfäffikonu-ZH, Linenstrasse 1

VELKOU VÁNOČNÍ VÝSTAVOU

čs. umělců, žijících s námi v exilu
Obrazy, reliéfy, gobelíny, grafiku, reprodukce, sklo, keramiku, též knihy všech exilových nakladatelství má pro Vás připraveny

Galerie Krause

Pfäffikon-ZH Lindenstrasse 1, tel. 01-97 60 45.

Otevřeno vždy středa až pátek 16 — 21 hod., sobota a neděle 10 — 16 hod.

V INDEXU

právě vyšla nová kniha Arnošta LUSTIGA:
"ULICE ZTRACENÝCH"

Knihu, stejně jako všechny ostatní publikace Indexu, je možno objednat na adrese

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, West-Germany

**HOTEL KURHAUS —
Recondition — Center**

CH 7299 Seewis (GR) přijme českého lékaře nebo lékařku za výhodných platových a pracovních podmínek. Pro zájemce žijící mimo Švýcarsko obstaráme pracovní povolení.

Pisemné nabídky na adresu: Hotel — Kurhaus Seewis
Ch 7299 — Dir. Frant. Vojáček, tel. 081-52 12 51.

Máte zájem o nové knihy vydané v ČSSR?

(též Klub čtenářů, Máj a další edice)

Pište si o nabídkové listy na adresu:

INTERCLUB, 6 Frankfurt/M. 61, Birsteiner Str. 27. West-Germany.

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA,
MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí
ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon,

tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy:
AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zurich,

tel. 01-62 14 55.

Manželské půjčky

Státní spořitelny v Československu zavedly letos v dubnu na základě vládního usnesení o podpoře populačního růstu půjčky mladým manželům. Od dubna do září bylo v českých zemích povoleno přes 76.000 půjček ve výši 1,6 miliardy korun. Z toho připadá 1,5 miliardy na půjčky na zařízení bytu, zbytek na pořízení bytu. Průměrná výše půjčky je 21.216 Kčs, průměrná výše splátky — 258 Kčs měsíčně. Podle úředních údajů je to 9% z čistých měsíčních příjmů mladých domácností, který má činit ročně 13.000 korun na jednoho člena domácnosti.

Půjčky byly poskytnuty 51% dosud bezdětným domácnostem a 41% procentům domácností s jedním dítětem. Téměř 90% počítá — podle průzkumu — se splácením částí půjčky formou státních příspěvků po narození dítěte. Tyto úrokové slevy budou letos činit 22 milionů korun, v příštím roce 68 milionů korun, přičemž má být uděleno asi 115.000 půjček. To představuje téměř 40% všech 300.000 manželství, na které se vztahuje účinnost zákonného opatření. Zvýhodněná jsou i manželství stu-

dentská či vojáků základní služby: ti dostávají odklad počátku splácení nebo nižší splátky v počátečním období. Rozbor dále ukazuje, že 68% půjček bylo povoleno manželům ve věku 21 — 25 let. Nejvíce se jich poskytuje dělníkům (55,9%) a zaměstnancům (32,5%). Poměrně málo jsou zastoupeni zemědělci — pouze 4,3%. V účelovém rozložení půjček převládá nákup nábytku, což tvoří 60% vydaných peněz; pak následuje zařízení pro domácnost (22,4%) a dále — po 4% — rozhlasové přijímače a televizory. Rozborová studie si v této souvislosti stěžuje na nedostatečný sortiment v těchto žádaných zbožních artiklech, i když prý byl snížen vývoz a zvýšen dovoz nábytku. Nákupní problémy jsou také s koberci, s podlahovou krytinou, se záclonami a s bytovým textilem vůbec. A ještě zajímavá podrobnost: ručitelský závazek přejímají při těchto půjčkách zpravidla rodiče; průzkum např. v Severomoravském kraji prokázal, že za 3 měsíce bylo odmítnuto pouze 8 žádostí pro nezajištění návratnosti, t. j. nenašel se ručitel. To je necelé 1 promile z celkového počtu půjček.

litického zaměření. Stejně je nepochopitelné, že žádný západoevropský stát, kde jsou dost v módě zájezdy do Leningradu či do Soči, nepřišel na to, že by mohl od svých občanů žádat 500. dolarový poplatek (třeba kolkovou známku do pasu) za každou cestu do SSSR — jako odvozní opatření za 400. rublový polatek, který musí zaplatit sovětský občan při soukromé cestě na Západ. Dokud podobné "vynálezy" sovětské vlády vyvolávají jen mírné protesty a nic, co by mohlo sovětskému hospodářství konkrétně škodit, nedá se čekat, že s nimi komunisté přestanou.

Filip Filipov

PODPORUJTE

ČESKOU
NÁRODNÍ
ŠKOLU

**Rozvoj
kontejnerového
systému**

Zkušenosti s dosavadní přepravou čtyřiceti kontejnerů týdně do Velké Británie a čtyřiceti kontejnerů dvakrát měsíčně do Sovětského Svazu umožní, aby se v roce 1974 mohlo přepravit v kontejnerech 400.000 tun zboží na základě oboustranných dohod i s dalšími zeměmi.

Tuny méně obvyklých

plodů, jako náhrada za menší úrodu lesních plodin, zpracoval brněnský podnik Fruta. Například bylo pro tento podnik vykoupeno přes půl tisíce tun šipků, jeřabin, bezinek černých i červených, ze kterých bylo vyrobeno několik desítek vagonů různých kompotů, šťáv, pomazánek a pod.

Velmocenský trojúhelník

Jedna z originálních myšlenek amerického ministra zahraničí — vedle nové atlantické charty — se týká vzájemného poměru mezi třemi z nejvyvinutějších oblastí světa: Spojených států, západoevropských států sdružených v Evropské hospodářské společenství, a Japonska. Někdy se v této souvislosti hovoří o novém trojúhelníku západních hospodářských velmocí, ale mnohem přesnější výraz, byť nezvyklý je trilateralismus; je to koncepce trojstranných vzájemných styků. Zatím se tato americká myšlenka setkává v západní Evropě i v Japonsku spíše s otázkami a váháním než s příznivým přijetím. Snad hlavní smysl koncepce

trilateralismu vystihl prezident Nixon na tiskové konferenci ve Washingtonu začátkem října, když řekl: "V době, kdy vyjednáváme se Sovětským svazem a s Čínskou lidovou republikou, je nadmíru důležité, abychom vdechli nový život a novou cílevědomost a nového ducha do americko-atlantické aliance a do společenství svobodného světa, do něhož patří Japonsko. Také ministr zahraničí Kissinger mluvil o trilateralismu jako o prostředku k upevnění posice Západu při vyjednávání s Moskvou a Pekingem.

To přesně neodpovídá převládajícím trendům ani v západoevropských, ani v japonských intencích. Pokud jde o otázky bezpečnosti a

vojenské obrany, mají sice Spojené státy, západní Evropa a Japonsko nejzákladnější zájmy společné, ale jinak si četní západoevropeští činitelé nechtějí přidělovat starosti o Japonsko a japonští činitelé o západní Evropu, a nechtějí také, aby se jim títo vzdálení spojenci příliš míchali do jejich vlastních bezpečnostních záležitostí. Tak jednotný a stmelový Západ — včetně Japonska — ještě není.

Ale o otázky bezpečnosti a obrany v koncepci trilateralismu ani tak nejde, podle úsudku politických pozorovatelů v Americe, jako spíše o otázky hospodářské spolupráce — a hospodářské soutěže.

Japonsko, jak se zdá, sleduje

tuto dlouhodobou politiku ve svém zahraničním obchodu: navázat v roli dodavatele i spotřebitele co nejvíce obchodních styků ve vývoje- vých zemích a v komunistických zemích včetně zejména východní Evropy a získat na jejich trzích široké a pevné posice, které obstojí v soutěži o tyto trhy se západoevropským hospodářským společenstvím a s Amerikou; na druhém místě o totéž usilovat ve Skandinávii, v Řecku,

Španělsku a dalších západoevropských zemích, které ke Společnému trhu nepatří; a teprve na třetím místě se soustřeďovat na budování posic v zemích Společného trhu. Japonsko například počítá, že na konci nynější dekády bude vyvážet do zemí ve východní Evropě a do zemí v sousedství Společného trhu mnohem více, možná o polovinu více, než do zemí

Společného trhu, které podle těchto výpočtů budou kupovat přibližně 10 procent vyvážených japonských výrobků. Společný trh nechce dovážet z Japonska více, a snaží se docílit takového omezení tím, že s ním sjedná dohodu o určitých automatických restrikcích vzájemného obchodu, podobnou té, jakou s ním sjednala už Amerika. Právě se v ní v podstatě, že když objem dovozu z Japonska dosáhne určité hranice, nebo když se v obchodní bilanci s ním objeví určitý schodek, vstoupí automaticky v platnost dovozní kvoty, velká cla a jiné restrikcční opatření. Společnému trhu není snadné takovou dohodu s Japonskem sjednat, protože členské země Evropského hospodářského společenství nemají existující obchodní smlouvy s Japonskem jednotné. A západoevropské úsilí o tuto dohodu se netěší celkem žádné podpoře z Ameriky, protože každé omezení japonského vývozu do západní Evropy by znamenalo zvýšení japonského obchodního tlaku na Ameriku a nakonec zapínalo tu automaticky zmíněných restrikcčních opatření, což vždycky alespoň trochu zakaluje celkové přátelské styky.

Státníkům s velkou intelektuální a politickou kapacitou je jasné, že zlepšení trojstranných styků mezi Spojenými státy, západoevropským Společným trhem a Japonskem je žádoucí. Iniciativa, kterou k takovému zlepšení dal americký ministr zahraničí Henry Kissinger a pro kterou se ujímá slovo trilateralismus — se prakticky řadí vedle jeho podnětu, který známe pod pojmem Nová atlantická charta. Zatím, nutno znovu konstatovat, se tyto koncepce nesetkávají s jednoznačně příznivou odezvou.

—jny—

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našimi nakladatelstvími:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopovalejšími mistry pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sběrka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spoluza-kládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopstradatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sběrka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Kraján, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — krádem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sběrka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00

Do čtyř světadílů

rozesílá n. p. Rakovnické keramické závody v Rakovníku své kvalitní obkladačky. Aby hotových dlaždiček bylo dost, je v současné době pozornost vedení závodu zaměřena na vybudování skladů.

Málo dobré kvality

Ustav pro normanizaci a měření v Praze a Bratislavě vydal seznam výrobků, které státní zkušebny hodnotily během měsíce září. Výbornou jakost dosahuje — jako ostatně už po léta — jen velmi malé procento novinek. Národní podnik Elektropraga Hlinsko uspěl s několika spotřebiči pro domácnost, Tokoz ve Žďáru se dvěma — rybářskými pruty, Sá-zavan ve Zruči s jedním druhem dětské obuvi. Dobře dopadl textil z liberecké Textilany, brněnské Mosilany a trenčínské Meriny. Jinak však převážná většina hodnocených výrobků kvalitou nevyhověla.